

Õiguskantsler

Urmas Viilma
Eesti Evangeelse Luterliku
Kiriku Peapiiskop
konsistoorium@eek.ee

Teie 04.09.2020 nr 348/6.2-2

Meie 15.09.2020 nr 16-4/201455/2004951

Austatud peapiiskop Urmas Viilma

Täna Teid heade soovide ja väga asjakohaste küsimuste eest.

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 105 lõike 3 teine lause sätestab ühemõtteliselt ja selgelt: „Rahvahääletuse otsus on riigiorganitele kohustuslik“.

Küsite, kas ja kuidas on võimalik rahvahääletusel kindlustada abielu mehe ja naise vahel sõlmitud liiduna, nagu see on sätestatud perekonnaseaduses, ilma põhiseadust muutmata.

Kui Eestis korraldataks rahvahääletus näiteks küsimuses „Kas abielu peab jääma mehe ja naise liiduks?“, siis rahvahääletusel toetuse saanud seisukoht on siduv.

Kui rahvahääletusel osalenute enamus vastab „jah“, ei ole uue rahvahääletusega lubatud muuta perekonnaseaduse § 1 lõikes 1 sisalduvat abielu mõistet. Seesugune seadusemuudatus oleks põhiseaduse § 105 lõike 3 teise lause rikkumise tõttu põhiseadusevastane.

Kui rahvahääletusel osalenute enamus vastab küsimusele eitavalt, võib Riigikogu perekonnaseaduses sisalduvat abielu definitsiooni soovi korral muuta.

Rahvahääletuse tohib korraldada põhiseaduse muutmise eelnõu üle või riigielu küsimuses nii, et küsimus on selge ja vastus saab olla riigiorganitele kohustuslik.

Koalitsioonileppes pakutud sõnastus ei vasta rahva otsuse kohustuslikkuse nõudele. Kui eesmärk on muuta põhiseadust, tuleb hääletusele panna vastav muudatus ise põhiseaduse muutmise seaduse eelnõuna.

Küsite ka seda, kas riigielu küsimuse rahvahääletuse saaks korraldada juba enne linna- ja vallavolikogude valimisi.

Rahvahääletuse seaduse § 3 lõike 1 kohaselt saab riigielu küsimuse rahvahääletus toimuda kõige varem kolm kuud pärast Riigikogu vastava otsuse jõustumist.

Rahvahääletuse ja kohaliku omavalitsuse volikogu valimise eraldi päevadel korraldamise kasuks kõneleb muu hulgas märkimisväärselt erinev hääleõiguslike isikute ring.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel on õigus hääletada kõigil vähemalt 16-aastastel Eesti alalistel elanikel, sh teiste riikide kodanikel ja määratlemata kodakondsusega isikutel ning Euroopa Liidu teiste liikmesriikide kodanikel.

Rahvahääletusel tohivad osaleda vaid vähemalt 18-aastased Eesti Vabariigi kodanikud. See tähendab, et kohalike valimiste ja rahvahääletuse korraldamine samal päeval toob kaasa valijate eristamise ja koos sellega eeldatavalt palju segadust. Eriti olukorras, kus avalik tähelepanu ja kampaania keskendub eelkõige üleriigilisele küsimusele.

Seadus näeb ette ka selle, et kohaliku omavalitsuse volikogu valimisi ja rahvahääletust korraldavad valimiskomisjonid moodustatakse erinevatel alustel. Sisuliselt tähendab see, et samal päeval toimuvad kahed eraldi valimised. Paratamatult kaasneb sellega topeltkoormus riigieelarvele ja valimiskomisjone moodustavatele riigi- ja kohaliku võimu asutustele. Sama küsimust on käsitlenud üksikasjalikumalt [Vabariigi Valimiskomisjon](#).

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise